

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 7 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. w Krakowie

połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw:

z powództwa A. S. przeciwko O. o zapłatę

oraz

z powództwa G. S. przeciwko O. o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej O. na rzecz powódki A. S. kwotę 150.000 zł. (słownie: sto pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 16 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo A. S. oddala,

III. zasądza od strony pozwanej O. na rzecz powoda G. S. kwotę 150.000 zł. (słownie: sto pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 maja 2014 r. do dnia zapłaty,

IV. w pozostałym zakresie powództwo G. S. oddala,

V. zasądza od strony pozwanej O. na rzecz powódki A. S. kwotę 9012 zł. 75 gr. (słownie: dziewięć tysięcy dwanaście złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania,

VI. zasądza od strony pozwanej O. na rzecz powoda G. S. kwotę 8412 zł. 75 gr. (słownie: osiem tysięcy czterysta dwanaście złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 lutego 2014 r. powódka A. S. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej O. kwoty 200.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

Na uzasadnienie żądania pozwu podała, że w dniu 25 maja 2012 r. na terenie O. wskutek przewrócenia się drzew doszło do wypadku, w którym zginęła trzynastoletnia córka powódki. Powódka utraciła jedyne dziecko. Śmierć córki spowodowała wstrząs w życiu powódki. Z tego tytułu powódka domaga się zadośćuczynienia. Strona pozwana odmówiła wypłaty zadośćuczynienia, twierdząc, że zdarzenie miało charakter losowy, za które nie ponosi odpowiedzialności. Powódka zarzuciła, że strona pozwana zaniedbała obowiązków związanych z inwentaryzacją drzewostanu, czym spowodowała zagrożenie życia i bezpieczeństwa zwiedzających. Strona pozwana nieprawidłowo przygotowała szlaki turystyczne w rejonie Jaskini K., nie usunęła zagrażających zdrowiu i życiu drzew, ani nie umieściła ostrzeżeń.

W złożonym w dniu 17 kwietnia 2014 r. sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana zaskarżyła nakaz w całości i wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwem z dnia 15 kwietnia 2014 r. powód G. S. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej O. kwoty 200.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

Na uzasadnienie żądania pozwu podał, że w dniu 25 maja 2012 r. na terenie O. wskutek przewrócenia się drzew doszło do wypadku, w którym zginęła trzynastoletnia córka powoda. Powód utracił jedyne dziecko. Śmierć córki spowodowała wstrząs w życiu powoda. Z tego tytułu powód domaga się zadośćuczynienia. Strona pozwana odmówiła wypłaty zadośćuczynienia, twierdząc, że zdarzenie miało charakter losowy, za które nie ponosi odpowiedzialności. Powód zarzucił, że strona pozwana zaniedbała obowiązków związanych z inwentaryzacją drzewostanu, czym spowodowała zagrożenie życia i bezpieczeństwa zwiedzających. Strona pozwana nieprawidłowo przygotowała szlaki turystyczne w rejonie Jaskini K., nie usunęła zagrażających zdrowiu i życiu drzew, ani nie umieściła ostrzeżeń.

W złożonym w dniu 10 czerwca 2014 r. sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana zaskarżyła nakaz w całości i wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu oświadczyła, że nie dopuściła się żadnych zaniedbań, czy zaniechań w zakresie nadzoru nad stanem szlaków czy organizacji ruchu turystycznego. Wypadek, w którym zginęła córka powoda, był zdarzeniem losowym, nieprzewidywalnym i niezawinionym.

Postanowieniem z dnia 1 września 2014 r. połączono sprawę z powództwa G. S. do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą A. S..

Bezspornym było pomiędzy stronami, że w dniu 25 maja 2012 r.:

- na placu przed Bramą (...) w dniu 25 maja 2012 r. poza tablicami informującymi o przyrodzie i szlakach, mapą O., cennikiem i informacją o godzinach otwarcia obiektu brak było innych informacji, w szczególności informacji o zagrożeniach z powodu upadających drzew lub zakazie wejścia do Jaskini K.,

- od drogi w górę do wejścia do Jaskini K. istniała wydeptana ścieżka, wzdłuż której zamontowane były drewniane poręcze ułatwiające wchodzenie,

(oświadczenia zawarte w piśmie powodów z fotografiami, k. 265-280 oraz postanowienie z dnia 14 stycznia 2016 r. (k. 286) doręczone pełnomocnikowi strony powodowej w dniu 17 lutego 2016 r., w odpowiedzi na które strona pozwana nie zajęła stanowiska).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 maja 2012 r. K. S., córka G. i A., urodzona dnia (...), przebywała na wycieczce szkolnej w O.. Grupę prowadził przewodnik. Około godziny 12-13 w południe, gdy wycieczka przebywała obok Jaskini K., obecni usłyszeli trzask upadających drzew i krzyk dzieci a następnie jedno z upadających drzew – jesion - przygniotło K. S.. K. S. znajdowała się w grupie przy przewodniku i ze szlaku nie schodziła. Kilkoro innych dzieci podeszło do jaskini. Miejsce było zatłoczone i z reguły w miejscu tym jest bardzo wielu turystów. Pogoda była słoneczna, bez wiatru. Żadne z drzew przed wypadkiem nie przechylało się na drogę. Buki, które tam rosły, miały gałęzie prawie do ziemi i konarów drzew nie było widać. Nie było w tym miejscu żadnych oznaczeń wskazujących, że miejsce jest niebezpieczne. Nie było wywieszanej żadnej informacji, że wstęp do Jaskini K. jest niedozwolony. Pracownicy (...) nie przestrzegali wcześniej aby miejsce to wiązało się z jakimś zagrożeniem. Miejsce wypadku jest miejscem często odwiedzanym przez turystów. Wskutek przygniecenia przez upadające drzewo K. S. zmarła dnia 25 maja 2012 r. w O. (...).

Dowód: - odpis aktu zgonu, k. 12

- przesłuchanie świadka M. G., k. 259
- przesłuchanie świadka S. J., k. 226
- przesłuchanie świadka M. C., k. 226
- częściowo przesłuchanie świadka J. P., k. 226-227
- częściowo przesłuchanie świadka A. K., k. 227
- częściowo przesłuchanie świadka R. C., k. 227
- częściowo przesłuchanie świadka J. G., k. 227
- częściowo przesłuchanie świadka M. K., k. 227

W dniu 25 maja 2012 r. części nadziemne dwóch jesionów, które w tym dniu się przewróciły, odznaczały się oznakami chorobowym, natomiast buk, który również uległ przewróceniu był drzewem zdrowym. Drzewa w otoczeniu były ulistnione, natomiast jesion, który uderzył K. S. był bez liści oraz bez drobnych gałęzi, kora miejscami odpadała w formie małych i większych płatów. Pracownicy (...) nie mogli przed wypadkiem stwierdzić, że system korzeniowy jesionów jest zgnity, ale zamieraniu korzeni musiały towarzyszyć widoczne objawy zamierania w nadziemnej części drzewa. Jeśli przedmiotowy jesion w okresie wegetacyjnym pozbawiony był liści w części lub w całości, a jego kora odpadała miejscami od pnia, to osoby zatrudnione w (...) mogły zorientować się przed 25 maja 2012 r., że jego stan wskazuje na zagrożenie upadkiem, ale wymagałoby to zejścia z drogi i podejścia do drzew, żeby zobaczyć jak wyglądały nie od strony drogi, lecz z drugiej strony, na której ślady uszkodzeń są widoczne.

W wypadku jesionów widoczny bezpośrednio po powstaniu wykrotu całkowity zanik korzeni szkieletowych wskazuje na długotrwały (kilkuletni) proces zamierania większego jesionu. Taki stan jest następstwem ok. 2-3 letniego występowania posuszu. Przyczyną powstania wykrotu drzew w 2012 r. było prawie całkowite zgnicie korzeni szkieletowych jesionów, co pozostawało w bezpośrednim związku z zamieraniem drzew, które musiały być widoczne w koronach jako posusz.

W okresie poprzedzającym wypadek z dnia 25 maja 2012 r. osoby zatrudnione w O. mogły zorientować się, że stan przedmiotowych drzew, wskazuje na zagrożenie upadkiem tych drzew. Mogły jednak występować obiektywne przyczyny, które spowodowały, że tego zagrożenia nie stwierdzono. Na przykład grupa innych zdrowych drzew występujących w pobliżu mogła w jakimś zakresie zasłaniać uschnięte części korony przedmiotowych drzew.

Dowód: - opinia biegłego R. Z., k. 412,

W O. są wykonywane regularne przeglądy szlaków po zimie. Taki przegląd był również w okolicy Jaskini K.. Przegląd ten wykonywali J. G. i R. C.. Osoby te nie mają wykształcenia leśnego. Nie było zgłoszeń zagrożenia ze strony drzew przy Jaskini K.. Decyzje o usuwaniu drzew podejmuje powoływana trzysobowa komisja.

Przed sezonem turystycznym przeprowadza się bardziej szczegółową kontrolę komisyjną miejsc, gdzie przebywają turyści. Pod koniec kwietnia 2012 r. była przeprowadzona kontrola bezpieczeństwa i między innymi obejmowała ona fragment szlaku przy Jaskini K.. Kontrole stanu drzew były organizowane na podstawie doraźnych zarządzeń D. (...).

Pracownicy, którzy zauważą niebezpieczne sytuacje, zgłaszali je na bieżąco.

Dowód: - zeznania świadka J. P., k. 226-227

- przesłuchanie świadka A. K., k. 227
- przesłuchanie świadka R. C., k. 227

- przesłuchanie świadka J. G., k. 227

- przesłuchanie świadka M. K., k. 227

Zgodnie z zarządzeniem nr (...) D. (...) z dnia 28 grudnia 2011 r. na terenie P. zabrania się ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonym i schodzenia z tych szlaków (§ 7 pkt 2).

Zgodnie z zarządzeniem nr (...) D. (...) z dnia 28 grudnia 2011 r. część szlaków w (...) ma charakter górski bądź prowadzi przez obszary ochronne. Poruszanie się po nich zgłasza w okresach złej pogody może stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia (śliskie podłoże w czasie i po silnych opadach atmosferycznych, spadające gałęzie drzew podczas wiatrów etc.). O. nie ponosi odpowiedzialności za wypadki losowe na wyznaczonych szlakach (§ 2 ust. 2).

Dowód: - odpis zarządzenia, k. 115-116

- odpis zarządzenia, k. 117-119

K. S. była jedynym dzieckiem G. S. i A. S.. Aż do śmierci pozostawała stale pod opieką rodziców. Nie sprawiała żadnych problemów wychowawczych. Nie popadała w konflikty z rodzicami.

Dowód: - przesłuchanie powodów, k. 149-150

- opinie, k. 14-15

- zaświadczenie, k. 16

- świadectwa szkolne, k. 17-24

- dyplomy, k. 25-28

Po śmierci K. S. G. S. i A. S. pozostawali pod opieką psychiatry. A. S. przechodziła psychoterapię. Zażywała leki uspokajające a następnie leki antydepresyjne przepisywane przez psychiatrę. G. S. nie przechodził psychoterapii. Przez kilka pierwszych miesięcy zażywał leki uspokajające.

Dowód: - przesłuchanie powodów, k. 149-150

- zaświadczenie lekarskie, k. 13

- zaświadczenie lekarskie, k. 12 akt I C 1210/14

R. D. O. - został wyrokiem z dnia 29 grudnia 2014 r. uniewinniony od zarzutu popełnienia czynu polegającego na tym, że w dniu 25 maja 2012 r. w miejscowości O., woj. (...), poprzez zaniechanie ciężących na nim obowiązków, tj. brak odpowiedniego nadzoru nad drzewostanem znajdującym się wzdłuż szlaków turystycznych, doprowadził do narażenia czterdziestu sześciu uczniów i czterech opiekunów Szkoły Podstawowej nr (...) im. J. M. w B., czterdziestu czterech uczniów i czterech opiekunów Szkoły Podstawowej im. K. M. w P. oraz dwóch przewodników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 24 czerwca 2015 r.

Dowód: - odpisy wyroków, k. 299, k. 325

Ustalając stan faktyczny oparł się sąd na niekwestionowanych i nie budzących wątpliwości dokumentach złożonych do akt sprawy.

Ustalając przebieg wypadku z dnia 25 maja 2012 r. oparł się sąd w pierwszej kolejności na zgodnych zeznaniach świadków M. G., S. J., M. C.. Zeznania te należy ocenić jako wiarygodne, gdyż osoby te były obecne bezpośrednio przy

zdarzeniu i miały obiektywne możliwości zaobserwowania jego przebiegu. Zeznania te nie popadają we wzajemne sprzeczności ani nie popadają w sprzeczność z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Przy ustalaniu stanu faktycznego w zakresie więzi istniejącej pomiędzy powodami i zmarłą oraz skutków, jakie śmierć K. S. wywołała po stronie powodów oparł się sąd na dowodzie z przesłuchania powodów. Zeznaniami tym sąd dał wiarę w całości, gdyż nie popadały one we wzajemne sprzeczności, wzajemnie się uzupełniały oraz znajdowały pełne potwierdzenie w niekwestionowanym materiale dowodowym w postaci zaświadczeń lekarskich i dokumentów dotyczących edukacji K. S..

Zeznaniom świadków J. P., A. K., R. C., J. G., M. K. dał sąd wiarę w zakresie, w jakim nie popadały w sprzeczność z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Nie dał sąd wiary zeznaniom świadków J. P., A. K., R. C., J. G., M. K. co do okoliczności, że drzewa, które upadły, nie wykazywały oznak takich jak suche gałęzie czy suche liście. Zeznania świadków popadają w tym zakresie w sprzeczność z obiektywnym i wiarygodnym materiałem dowodowym w postaci opinii biegłego R. Z. (2). Z opinii tej wynika bowiem w sposób nie budzący wątpliwości, że drzewa gatunku jesion, które upadły w dniu 25 maja 2012 r. były od 2-3 lat dotknięte posuszem (k. 420), a jesion, który uderzył K. S. był bez liści i drobnych gałęzi, a kora od niego miejscami odpadła (k. 412, wers 5-6 od góry). Wnioski opinii biegłego znajdują potwierdzenie w wydrukach kadrów filmu wykonanego podczas oględzin, a sporządzonego podczas wypadku (k. 406-408), na którym widać, że konar na całej długości jest bez gałęzi oraz liści (k. 406-407, zdjęcia z opisami) oraz ujawnia ubytki kory (k. 408, zdjęcie górne z opisem).

Nie dał sąd również wiary zeznaniom świadka J. P., A. K., R. C., J. G., M. K. że przy Jaskini K. były umieszczane zakazy wchodzenia do jaskini. Zeznania te bowiem popadają w sprzeczność z zeznaniami świadków S. J. i M. C., a przyjęć należy, że świadkowie S. J. i M. C., jako przewodnicy, mieli obiektywne możliwości zaobserwowania czy zakaz taki faktycznie został umieszczony i czy istniał w dniu zdarzenia.

Opinii biegłego R. Z. (2) dał sąd wiarę w całości. Opinia została sporządzona w sposób jasny i zrozumiały, w oparciu o nie budzący wątpliwości materiał dowodowy, w szczególności w oparciu o ujawiony przez biegłego dodatkowy materiał w postaci skanów przyrostów drzew. Rozumowanie biegłego nie wykazuje błędów logicznych. Strony do opinii zarzutów nie zgłosiły.

Oddalono wniosek powodów o dokonanie oględzin miejsca zdarzenia, albowiem okoliczności, które miały być wykazane tym dowodem nie były kwestionowane przez stronę pozwaną (pomimo wezwania do wypowiedzenia się co do nich postanowieniem z dnia 14 stycznia 2016 r. (k. 286)) i sąd ocenił je jako niesporne, a jako takie jako niewymagające przeprowadzenia dowodu.

Oddalono wniosek o przeprowadzenie opinii biegłego psychiatry i psychologa na okoliczność stanu psychicznego powodów, albowiem fakt pozostawiania powodów pod opieką lekarza psychiatry, leczenia farmakologicznego i psychoterapii powódki został dostatecznie dla potrzeb wydania orzeczenia w niniejszej sprawie ustalony dowodem z przesłuchania stron i zaświadczeniami lekarskimi.

Oddalono wniosek powodów o ponowne wezwanie i przesłuchanie świadków (k. 158) albowiem okoliczności, które miały być udowodnione tym dowodem nie wymagały przeprowadzenia ponownego przesłuchania, skoro okolicznościom powoływanych przez powodów co do istnienia poręczy i rodzaju eksponowanych informacji w dniu zdarzenia strona pozwana (pomimo wezwania do wypowiedzenia się co do nich postanowieniem z dnia 14 stycznia 2016 r. (k. 286)) nie zaprzeczyła.

Uchylono pytania do świadków, które wykaczały poza zakres okoliczności, na które dowód został dopuszczony, dotyczyły okoliczności nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia (w szczególności wyglądu miejsca wypadku już po zdarzeniu i prac tam pod zdarzeniu wykonanych) oraz okoliczności, na które odpowiedź wymagała wiadomości specjalnych, a zatem okoliczności, które mogłyby być przedmiotem opinii biegłego, ale nie przesłuchania świadka.

Sąd zważył co następuje:

Przepis art. 446 § 4 k.c. przyznaje najbliższym członkom rodziny zmarłego roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę doznaną wskutek śmierci tej osoby. Regulacja zawarta w tym przepisie służy kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej - a zatem uszczerbku dotyczącego subiektywnej sfery osobowości człowieka, w szczególności cierpienia, bólu i poczucia samotności, osłabienia aktywności życiowej i motywacji do przewyższania trudności życia, a nadto konieczności ułożenia sobie życia na nowo. Uzasadnieniem przyznania zadośćuczynienia dla bliskich jest domniemanie faktycznego istnienia traumatycznych przeżyć w związku ze śmiercią osoby bliskiej, wystąpienia normalnej reakcji na tragiczną śmierć bliskiej osoby.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że K. S., jedyna córka powodów, zmarła w dniu 25 maja 2012 r. Zmarła miała w chwili śmierci ukończone 13 lat i pozostawała pod opieką powodów jako jej rodziców. W konsekwencji ocenić należy, że powodowie stanowią najbliższą rodzinę K. S. i w wobec jej śmierci przysługuje im czynna legitymacja do domagania się zadośćuczynienia przewidzianego w art. 446 § 4 k.c.

Sporne w niniejszej sprawie było, czy strona pozwana ponosi odpowiedzialność cywilną za zdarzenie z dnia 25 maja 2012 r., które spowodowało śmierć K. S.. Przy ocenie tej kwestii należy wziąć pod uwagę, że zgodnie z art. 8b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.) do zadań parków narodowych należy w szczególności udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w planie ochrony, o którym mowa w art. 18, lub zadaniach ochronnych, o których mowa w art. 22, i w zarządzeniach dyrektora parku narodowego. Zgodnie zaś z zarządzeniem nr 72 Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie zadań ochronnych dla O. (Dz. Urz. M.Ś. z 2010 r. Nr 4, poz. 77 wraz z załącznikiem) do zadań ochronnych O. należało między innymi eliminacja lub ograniczenie zagrożeń szlaków turystycznych, dróg, parkingów, budynków i budowli od drzew poprzez usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi, pojazdów, budynków i budowli (załącznik nr 1, tabela II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne, lp. 6). Z uregulowań powyższych wynika zatem, że co do zasady na stronie pozwanej ciąży prawny obowiązek takiego utrzymywania terenu położonego przy szlakach turystycznych, aby wyeliminować, a co najmniej zminimalizować zagrożenia dla osób odwiedzających park narodowy, w szczególności poprzez usunięcie znajdujących się tam a stwarzających zagrożenie drzew.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że zmarła K. S. w momencie wypadku znajdowała się na szlaku turystycznym, a zatem na obszarze, co do którego po stronie pozwanej ciążył powyżej opisany obowiązek. Z przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego wynika, że dwa drzewa gatunku jesion, których upadek spowodował śmierć K. S. były od 2-3 lat dotknięte posuszem. Stan ten ujawniał się w postaci zgnicia korzeni szkieletowych jesionów, oraz - w wypadku jesionu, który uderzył K. S. - brakiem ulistnienia i małych gałęzi. Stan drzew był taki, że w okresie poprzedzającym wypadek z dnia 25 maja 2012 r. osoby zatrudnione w O. mogły zorientować się, że stan przedmiotowych drzew, wskazuje na zagrożenie upadkiem tych drzew. Biegły wprawdzie wskazał, że mogły zachodzić obiektywne przyczyny, które uniemożliwiły stwierdzenie zagrożenia. Wszelako przeprowadzone postępowanie dowodowe przemawia za uznaniem, że takie okoliczności, które wykluczałyby odpowiedzialność strony pozwanej, w realiach niniejszej sprawy nie zachodziły. Podkreślić należy, że miejsce, w którym doszło do wypadku, było miejscem bardzo uczęszczanym przez turystów, co nakładało na stronę pozwaną obowiązek szczególnej staranności przy dbaniu o minimalizację zagrożeń. Fakt, że przedmiotowe jesiony mogły być przesłonięte przez korony innych drzew trudno w tym kontekście traktować jako okoliczność dostatecznie usprawiedliwiającą zaniechanie usunięcia tych jesionów. Z opinii biegłego wynika, że drzewa te dotknięte były posuszem od około 2-3 lat. Trudno zatem przyjąć, że przez tak długi okres - przy uwzględnieniu faktu, że okres ulistnienia drzew w Polsce nie jest całoroczny i w okresach jesieni i wczesnej wiosny pokrywa liści jest niewielka lub nie ma jej wcale - personel parku narodowego nie miał obiektywnej możliwości dostrzeżenia, jaki jest stan przedmiotowych drzew, w szczególności, że pojawiły się na nich ubytki kory. Jest to tym bardziej niezrozumiałe, że w okresie 2 lat przed wypadkiem odbyć się miały co najmniej 2 kontrole przeprowadzane na wiosnę przed sezonem turystycznym a pracownicy (...), którzy mieli zgłaszać na bieżąco niebezpieczne sytuacje, również w tej okolicy bywali. Tolerowanie obecności drzew znajdujących się w stanie opisanym przez biegłego przez taki długi okres musi być zatem ocenione jako niedbalstwo, co przesądza o zawinionym charakterze naruszenia wyżej opisanego obowiązku eliminacji lub ograniczenia zagrożeń szlaków turystycznych, dróg, parkingów, budynków i budowli od drzew poprzez usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi, pojazdów, budynków i budowli.

W tym stanie rzeczy ocenić należy, że strona pozwana ponosi w stosunku do powodów odpowiedzialność za skutki upadku drzew dnia 25 maja 2012 r. zaś jako normalne następstwo w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. upadku drzewa należy potraktować śmierć osoby przebywającej w chwili upadku w pobliżu tego drzewa. Jest natomiast dla oceny zasadności roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie obojętne, czy niedbalstwo to nastąpiło na etapie organizacji funkcjonowania parku (czy to np. przez zaniechanie zorganizowania dostatecznej liczby kontroli o należyтым stopniu dokładności, czy to np. przez powierzenie ich wykonania osobom, które nie miały po temu dostatecznych kwalifikacji) przez organy P. (wówczas podstawą prawną odpowiedzialności strony pozwanej byłby art. 416 k.c.) czy też było to niedbalstwo osób, którym pozwana powierzyła bezpośrednią kontrolę stanu drzew (wówczas podstawą prawną odpowiedzialności strony pozwanej byłby art. 430 k.c.). Powodom przysługują zatem przewidziane w art. 446 § 4 k.c. roszczenia w stosunku do strony powodowej o zapłatę zadośćuczynień za krzywdy odczuwane wskutek śmierci córki.

Wysokość zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej należy ustalić uwzględniając takie czynniki jak bliskość pokrewieństwa, intensywność realnie istniejącej więzi emocjonalnej pomiędzy powodem a zmarłym, faktyczne skutki jakie śmierć bliskiego wywołała po stronie powoda, w szczególności dramatyzm doznań powoda, poczucie osamotnienia i pustki, wstrząs psychiczny jakiego doznał. Okolicznością silnie przemawiającą za wyższą wysokością zadośćuczynienia jest w szczególności ujawnienie się po stronie powoda szczególnych dolegliwości, wykraczających poza zakres dolegliwości typowo odczuwanych w okresie żałoby.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy należy zauważyć, że niewątpliwie śmierć K. S. w istotnie negatywny sposób wpłynęła na powodów. Nagłość śmierci przyczyniała się do wzmożenia negatywnych odczuć powodów. W wypadku powodów doszło do zerwania jednej z najbliższych więzi rodzinnych, a mianowicie pomiędzy rodzicami a małoletnim dzieckiem pozostającym pod ich opieką. Uwzględnić przy tym należy, że z przeprowadzone postępowanie dowodowe nie ujawniło żadnych okoliczności mogących wskazywać na jakiegokolwiek osłabienie więzi emocjonalnych powodów z córką, co wskazuje, że jak w każdej należycie funkcjonującej rodzinie relacje te były niewątpliwie bardzo bliskie. Dodatkowym czynnikiem potęgującym krzywdę powodów jest fakt, że wskutek śmierci K. S. utracili jedyne dziecko. Uwzględnić przy tym należy dotkliwe skutki odczuwane przez powodów, w szczególności fakt, iż powodowie po śmierci córki pozostawali pod opieką lekarza psychiatry, zażywali leki uspokajające, a powódka następnie przeszła psychoterapię i zażywała leki antydepresyjne. Uwzględniając wszystkie powyższe okoliczności, uznać należało, że odpowiednimi zadośćuczynieniami na rzecz każdego z powodów za krzywdę wynikłą ze śmierci córki K. S. są kwoty po 150.000 zł. na rzecz każdego z powodów. Kwoty te stanowią odczuwalną i wymierną ekonomiczną korzyść i jako takie niewątpliwie nie stanowią symbolicznego zadośćuczynienia. Zarazem, uwzględniając rozmiar odczuwanej przez powodów krzywdy i skutki jakie śmierć córki wywołała w ich życiu, zadośćuczynień w takiej wysokości nie można ocenić jako nieproporcjonalnie wysokich. Mając to na uwadze, na podstawie wyżej powołanych przepisów, zasądzono na rzecz powodów zadośćuczynienia w kwotach po 150.000 zł. w pkt I oraz III sentencji.

O żądaniach odsetek z tytułu opóźnienia orzeczono w pkt I oraz III sentencji na podstawie art. 481 § 1 k.c. Uwzględnić należało, że powodowie nie przedłożyli wezwań do zapłaty ani dowodów ich doręczenia stronie pozwanej, zaś z treści odpowiedzi złożonej przez pozwaną (k. 29) nie można ustalić o zapłatę jakich kwot została wezwana. W konsekwencji jako skuteczne wezwania do zapłaty w rozumieniu art. 455 k.c. należy zakwalifikować doręczenie pozwów. W wypadku A. S. doręczenie pozwu stronie pozwanej nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2014 r. (k. 41) co uzasadnia zasądzenie odsetek za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty. Natomiast w wypadku G. S. doręczenie pozwu stronie pozwanej nastąpiło w dniu 29 maja 2014 r. (k. 34 akt I C 1210/14) co uzasadnia zasądzenie odsetek za opóźnienie od dnia 30 maja 2014 r.

W dalszym zakresie powództwa podlegały oddaleniu jako niezasadne, o czym orzeczono w pkt II oraz IV sentencji.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., poprzez ich stosunkowe rozłożenie. Powodowie wygrywają po 75% zgłoszonych żądań a strona pozwana po 25%.

Powódka poniosła następujące koszty procesu:

- opłata od pozwu 10000 zł.

- wynagrodzenie pełnomocnika: 1800 zł. (tj. 1/2 wynagrodzenia według stawki minimalnej, gdyż z faktem reprezentowania obojga powodów przez jednego pełnomocnika nie wiązał się dodatkowy nakład pracy, który uzasadniałby przyznanie każdemu z powodów w połączonych sprawach osobnego wynagrodzenia w stawce minimalnej),

- opłata skarbową: 17 zł.,

- zaliczka na opinię: 800 zł. (k. 164),

łącznie: 12617 zł.

Stosownie do wyników postępowania należałby się powodce zwrot kosztów w kwocie 9462,75 zł.

Strona pozwana poniosła koszty procesu:

- 1800 zł. (tj. 1/2 wynagrodzenia, gdyż z faktu reprezentowania w sprawie przeciwko dwojgu powodom przez jednego pełnomocnika nie wiązał się dodatkowy nakład pracy, który uzasadniałby przyznanie pozwanej w połączonych sprawach osobnych wynagrodzeń w stawce minimalnej)

Stosownie do wyników postępowania należałby się stronie pozwanej zwrot kosztów w kwocie 450 zł.

Kompensując wzajemnie należne koszty na rzecz powódki od strony pozwanej podlega zasądzeniu kwota 9012,75 zł. o czym orzeczono w pkt V sentencji.

Powód poniósł następujące koszty procesu:

- opłata od pozwu 10000 zł.

- wynagrodzenie pełnomocnika: 1800 zł. (tj. 1/2 wynagrodzenia według stawki minimalnej, gdyż z faktem reprezentowania obojga powodów przez jednego pełnomocnika nie wiązał się dodatkowy nakład pracy, który uzasadniałby przyznanie każdemu z powodów w połączonych sprawach osobnego wynagrodzenia w stawce minimalnej),

- opłata skarbową: 17 zł.

łącznie kwota: 11817 zł.

Stosownie do wyników postępowania należałby się powodowi zwrot kosztów w kwocie: 8862,75 zł.

Strona pozwana poniosła koszty procesu:

- 1800 zł. (tj. 1/2 wynagrodzenia, gdyż z faktu reprezentowania w sprawie przeciwko dwojgu powodom przez jednego pełnomocnika nie wiązał się dodatkowy nakład pracy, który uzasadniałby przyznanie pozwanej w połączonych sprawach osobnych wynagrodzeń w stawce minimalnej)

Stosownie do wyników postępowania należałby się stronie pozwanej zwrot kosztów w kwocie 450 zł.

Kompensując wzajemnie należne koszty na rzecz powoda od strony pozwanej podlega zasądzeniu kwota 8412,75 zł. o czym orzeczono w pkt VI sentencji.